

EKONOMİK HABERLER

TÜRKİYE EKONOMİSİNE AYLIK BİR BAKIŞ

EYLÜL AYI MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

2025 yılının Ekim ayı EPAM bültenine hoş geldiniz. Bültenimizin bu bölümünü, 2025 yılı Eylül-Ekim aylarına ait ekonomik değerlendirmelere ve yine aynı dönemde gerçekleştirdiğimiz etkinliklere ayırdık.

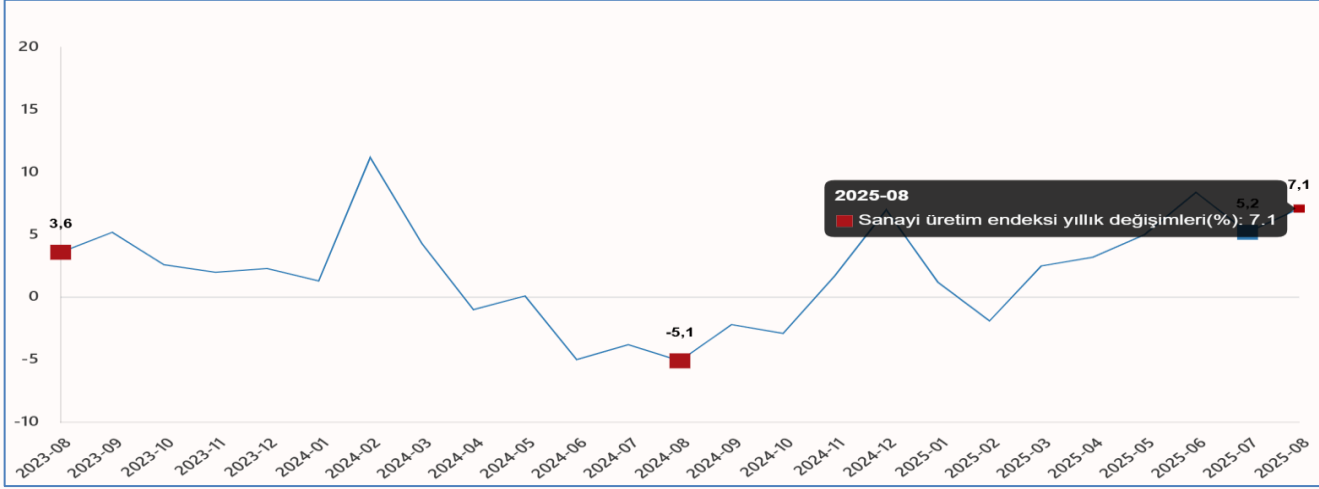
Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) verileri incelendiğinde, TÜFE'deki değişikliğin 2025 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre **%3,23 artış**, bir önceki yılın aynı ayına göre **%33,29 artış** ve on iki aylık ortalamalara göre **%38,36 artış şeklinde** gerçekleştiği gözlenmiştir. En yüksek ağırlığa sahip 3 ana harcama grubunun yıllık değişimleri; gıda ve alkolsüz içeceklerde **%36,06 artış**, ulaşımda **%25,30 artış** ve konutta **%51,36 artış** olarak gerçekleşmiştir. İlgili ana grupların yıllık değişime olan etkileri ise gıda ve alkolsüz içeceklerde **%8,60**, ulaşımda **%4,15** ve konutta **%7,85** olmuştur. Üretici fiyat endeksi (ÜFE) değişimi ise aylık olarak **%2,52 artış** ve yıllık olarak **%26,59 artış** ve yıllık ortalamada **% 25,83 artış** olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından açıklanan Piyasa Katılımcıları Anketi'ne göre, Ekim ayında aylık enflasyon beklentisi **%2,34** olarak yukarı yönlü revize edilmiş durumda. Bu durum, aylık bazda fiyat baskılarının hâlen güçlü olduğuna işaret ediyor. Ayrıca aynı ankette yıl sonu enflasyon beklentisi önceki **%29,86'dan %31,77** seviyesine yükseltilmiş durumda. Bu yükseliş, iktisadi aktörlerin "enflasyon düşüş yoluna giriyor" yönündeki iyimserliğe temkinli yaklaştığını gösteriyor.

Geçmiş verilerle kıyaslandığında, resmi verilerdeki son ölçümler (örneğin Eylül ayında aylık **~%3,23** ve yıllık **%33,29**) hâlen yüksek düzeyde fiyat artışı olduğunu ortaya koyuyor. Bu bağlamda, Ekim ayında da tek haneli aylık artış oranlarının değil ama "tek haneli" değil "yüksek" aylık artışların görülebileceği bir ortam söz konusu. Fiyat baskıları açısından dikkat edilmesi gereken faktörler arasında kur hareketleri, enerji-fiyatları ve gıda/hizmet sektöründeki maliyet artışları yer alıyor. Bu unsurların yukarı yönlü etkileri, enflasyonun düşüşünü geciktirebilir.

SANAYİ VE ÜRETİM

Ağustos 2023- 2025 Sanayi Üretim Endeksi Kaynak: TÜİK

TÜİK'in Ağustos 2025 Sanayi Üretim Endeksi verileri sektörel açıdan incelendiğinde, Türkiye sanayi üretiminde **genel bir toparlanma eğilimi** olmakla birlikte, bu iyileşmenin **sektörler arasında dengesiz** bir şekilde gerçekleştiği görülmektedir. **İmalat sanayi** yıllık bazda %7,7'lik bir artışla en güçlü performansı göstermiştir. Özellikle **gıda, kimya, motorlu kara taşıtları, makine-teçhizat ve metal ürünleri imalatı** gibi alt kollar üretim artışına önemli katkı sağlamıştır. Bu durum, hem ihracat talebinin hem de iç piyasada dayanıklı tüketim mallarına yönelik üretimin canlılığını koruduğuna işaret etmektedir.

Buna karşılık, **madencilik ve taş ocaklığı sektörü** yıllık bazda yalnızca %2,6 oranında büyüebilmiş, aylık bazda ise sınırlı bir düşüş kaydetmiştir. Bu zayıf performans, özellikle enerji ve hammadde fiyatlarındaki dalgalanmalar, çevresel regülasyon baskıları ve yatırım maliyetlerindeki artışla ilişkilendirilmektedir. **Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı** sektöründe ise yıllık bazda %6,1 artış kaydedilmesine karşın aylık üretim %2,5 oranında azalmıştır; bu da mevsimsel etkiler ve enerji talebindeki geçici düşüşlerle açıklanabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Ağustos 2025 itibarıyla **imalat sanayi üretiminin sanayi büyümesini sürüklediği**, ancak **enerji ve madencilik sektörlerinin üretim ivmesinin zayıf kaldığı** görülmektedir. Bu tablo, Türkiye'nin üretim yapısında yüksek katma değerli sektörlerin öneminin arttığını, ancak sanayi büyümesinin sürdürülebilirliği açısından enerji arzı, hammadde erişimi ve teknoloji yatırımlarının kritik rol oynamaya devam ettiğini göstermektedir.

Ocak-Ağustos 2025 döneminde Türkiye'de otomotiv sektöründe toplam üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık **%4 artarak** 908 238 adet seviyesine çıkmış durumda. Toplam üretimde %4'lük bir artış olması sektörü genel olarak olumlu yönde işaret ediyor. Ancak otomobil üretiminin azalması, özellikle binek araç üretiminde sıkışma olduğunu gösteriyor. Bu durum, bazı modellerde veya markalarda kapasite, tedarik ya da talep yönlü daralmalar olabileceğini düşündürüyor.

İç satış tarafında otomobil satışlarının güçlü artış göstermesi, tüketici talebinde veya finansal koşullarda (kampanyalar, kredi koşulları, vergiler gibi) belirli bir canlanma olduğunu işaret ediyor. Örneğin Ağustos'ta %18,7 gibi yüksek bir artış dikkat çekici. Ocak-Ağustos döneminde toplam otomotiv ihracatı adet bazında %7 artarken otomobil ihracatı ise azalmıştır. Bu, üretim-ihracat dengesinde değişiklik olduğunu, özellikle binek otomobil ihracatında zorlukların bulunduğunu gösteriyor.

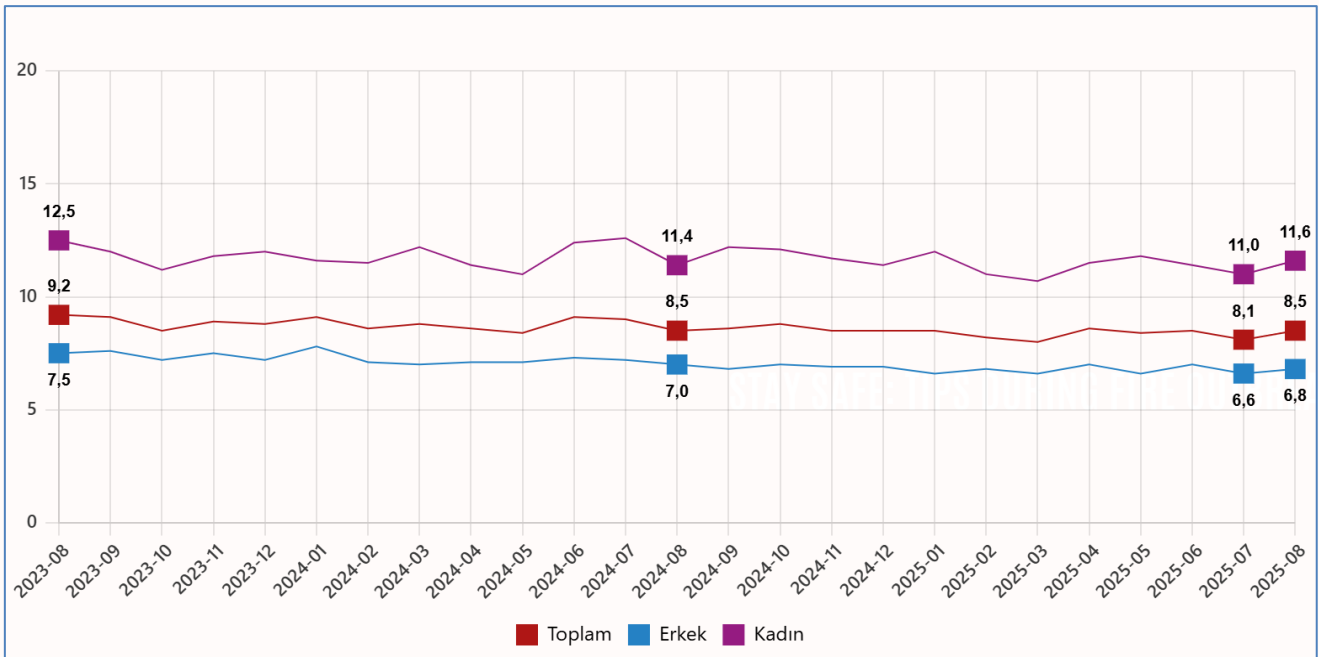
İç pazarda özellikle düşük motor hacimli araçlar, hibrit ve elektrikli araçlara yönelim olduğu; benzinli/dizel klasik araçların payının düştüğü çeşitli analizlerde vurgulanıyor. Bu tür dönüşüm, üretim planlamasında ve tedarik zinciri açısından kritik olabilir. Sonuç olarak, Türkiye otomotiv sektöründe 2025'in Ağustos döneminde **pazar açısından güçlü bir görüntü** hakimken, **üretim bakımından bazı segmentlerde zayıflama** gözleniyor.

İŞ GÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

TÜİK'in her ay yayımladığı işgücü istatistikleri, ekonomik gidişat ve iş piyasasındaki değişimleri değerlendirmek açısından önemlidir. Bu bölümde Ağustos 2025 İşgücü İstatistikleri ele alınacaktır. Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı **%8,5** olarak gerçekleşirken, işsiz sayısı bir önceki aya göre 168 bin kişi artarak 3 milyon 44 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı **erkeklerde %6,8, kadınlarda ise %11,6** olarak tahmin edilmektedir.

Ağustos ayında istihdam oranı 0,3 puan artarak **%49,4** olarak gerçekleşmiştir. Bu oran erkeklerde %66,6 iken, kadınlarda ise %32,6 seviyesinde oldu. İşgücüne katılma oranı **%54** olarak kalmıştır. Erkeklerde bu oran %71,5, kadınlarda ise %36,9 olarak ölçüldü. 15-24 yaş grubundaki genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,8 puan artarak %16 oldu. Bu yaş grubunda erkeklerde işsizlik oranı %12,4, kadınlarda ise %22,7 olarak tahmin edildi. Haftalık ortalama fiili çalışma süresi bir önceki aya göre 0,7 saat azalarak 41,8 saat olarak gerçekleşti.

Ağustos 2025'te özellikle kadın işsizlik oranı artış eğilimini sürdürmesi toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin işgücü piyasasında hâlen güçlü olduğunu göstermektedir. Atıl işgücü oranındaki yükseliş, iş gücü piyasasında yalnızca iş arayanları değil, aynı zamanda mevcut işten memnun olmayan veya eksik istihdam yaşayan çalışanları da kapsadığını ortaya koymaktadır. Sektörel dağılım incelendiğinde, hizmet sektörü %58,2 ile istihdamın ağırlıklı kısmını oluştururken, sanayi (%20,8) ve tarım (%14,3) hâlen işgücü piyasasında önemli dengeler sağlamaktadır. Bu veriler, Türkiye işgücü piyasasında yapısal eşitsizliklerin ve genç nüfusa ilişkin istihdam sorunlarının devam ettiğini göstermektedir.

Ağustos 2023- 2025 İşgücü İstatistikleri Kaynak: TÜİK

KÜRESEL EKONOMİYE BAKIŞ

Küresel Piyasalar

Ekim 2025 itibarıyla, küresel ekonomik büyüme, 2024 yılına kıyasla yavaşlama eğilimindedir. Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından yayımlanan *Dünya Ekonomik Görünümü* raporuna göre, dünya genelinde büyüme oranı **2024'te %3,3 iken, 2025'te %3,2'ye ve 2026'da %3,1'e gerilemesi** beklenmektedir. Gelişmiş ekonomilerde büyüme oranı yaklaşık %1,5 seviyesinde kalırken, gelişmekte olan ve gelişen ekonomilerde bu oran %4'ün üzerinde seyretmektedir. Bu durum, gelişmekte olan piyasalara yönelik yatırımcı ilgisinin arttığını ve bu ekonomilerin daha dinamik bir büyüme profili sunduğunu göstermektedir.

Emtia fiyatları da küresel ekonomik görünüm üzerinde etkili olmuştur. Ham petrol fiyatlarının düşüşü, enflasyonist baskıları hafifletmiş ve merkez bankalarının daha gevşek para politikalarına yönelmesine olanak sağlamıştır. Ancak, bu durum aynı zamanda bazı gelişmekte olan ekonomilerde dış ticaret gelirlerinin azalmasına ve cari açıkların genişlemesine yol açmıştır.

Merkez Bankalarının Para Politikaları ve Faiz Oranları

Ekim 2025'te, merkez bankalarının para politikaları, piyasa beklentileri ve ekonomik göstergelerle uyumlu bir şekilde şekillenmiştir. ABD Merkez Bankası (Fed), Eylül ayında faiz oranlarını %5,25'ten %5,00'e indirmiştir. Bu adım, ekonomik büyümeyi desteklemeyi ve enflasyon hedeflemesi çerçevesinde para politikasını daha gevşek bir hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) ise faiz oranlarını sabit tutmuş, ancak ekonomik büyüme ve enflasyon verilerini dikkatle izlemeye devam etmektedir. ECB, faiz oranlarını artırma veya indirme konusunda temkinli bir yaklaşım benimsemiştir, zira Euro Bölgesi'nde ekonomik büyüme beklentileri zayıf kalmaktadır. Gelişmekte olan ekonomilerde ise merkez bankaları, enflasyon hedeflemesi ve döviz kuru istikrarını gözeterek faiz politikalarını şekillendirmiştir. Örneğin, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Eylül ayında faiz oranını %40,5'ten %39,5'e indirmiştir. Ancak, Eylül ayında enflasyonun beklenmedik bir şekilde %33,3'e yükselmesi, faiz indirim hızının yavaşlatılmasına neden olmuştur.

Küresel Piyasa Performansı ve Yatırımcı Eğilimleri

Ekim 2025'te, küresel finansal piyasalar, merkez bankalarının gevşek para politikaları ve düşük faiz ortamından olumlu etkilenmiştir. ABD hisse senedi piyasaları, özellikle teknoloji sektöründeki güçlü performansla dikkat çekmiştir. Nasdaq Composite Endeksi, yılbaşından bu yana %30'un üzerinde bir artış göstermiştir. Avrupa ve Japonya'da da benzer şekilde, hisse senedi piyasaları olumlu bir seyir izlemiştir. Gelişmekte olan piyasalarda ise hisse senedi ve döviz piyasaları, güçlü kurumsal kazançlar, zayıflayan ABD doları ve coğrafi çeşitlendirme talepleriyle desteklenmiştir. Goldman Sachs'in araştırmasına göre, gelişmekte olan piyasa hisse senetleri dokuz aydır artış göstermekte ve 2025 yılı sonuna kadar bu trendin devam etmesi beklenmektedir.

Bununla birlikte, IMF, küresel piyasalarda "düzensiz" bir düzeltme riskinin arttığını ve varlık fiyatlarının temel göstergelere kıyasla önemli ölçüde aşırı değerli olduğunu belirtmiştir. Özellikle yapay zeka (AI) hisseleri ve kredi piyasalarındaki aşırı iyimserlik, piyasalarda ani düzeltmelere yol açabilecek potansiyel riskler arasında sayılmaktadır.

Sonuç olarak Ekim 2025, küresel finansal piyasalarda karışık bir tablo sunmaktadır. Gelişmekte olan piyasalarda güçlü bir performans gözlemlenirken, gelişmiş ekonomilerde büyüme beklentileri zayıf kalmıştır. Merkez bankalarının para politikaları, ekonomik büyümeyi desteklemeyi amaçlamakta, ancak enflasyon ve finansal istikrar riskleri dikkatle izlenmektedir.

İSÜ EPAM ve Ekonomi Bölümü Faaliyetleri-Avrupa'nın Elektrikli Araç Dönüşümündeki Konumlanması

AVRUPA'NIN ELEKTRİKLİ ARAÇ DÖNÜŞÜMÜNDEKİ KONUMLANMASI

Doç. Dr. Ayfer Ustabaş
EPAM Müdürü ve
Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi

Ümit Batmaz
Otomotiv Üst Düzey Yönetici
Farplas Yönetim Kurulu Üyesi

 6 Kasım 2025, Perşembe

 19.00 Teams

**Etkinlik EPAM ve Ekonomi Bölümü iş birliğinde düzenlenmiştir.*

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İ S T A N B U L

EPAM ve Ekonomi bölümü, Avrupa'nın elektrikli araç dönüşümündeki rolünü ve konumunu konuşmak üzere 6 Kasım'da Otomotiv üst düzey yöneticisi ve Farplas Yönetim Kurulu üyesi Ümit Batmaz'ı konuk edecekler. Etkinliğimize tüm İstinye ailesinin katılımını bekliyoruz.